

А концептуализация, например, двойничества в художественном мире Достоевского расширяет это понятие теоретически и демонстрирует такое богатство эмпирического анализа, позволяющее глубоко переосмыслить природу двойничества. Особое внимание должны заслужить глубокие и нетрадиционные анализы многих текстов писателя, включая прежде всего повести «Двойник» и «Записки из подполья», романы «Идиот» и «Братья Карамазовы». И, в-четвертых, монография должна заинтересовать семиотиков литературы, показывая возможности общесемиотического анализа, в котором комплементарно сосуществуют разные школы и направления от Пирса до Лотмана.

Таким образом, монография имеет хороший читательский потенциал. И хотя она читается как научный текст, общаясь с читателем и на терминологическом языке, все же все теоретические аспекты этого текста поддерживаются конкретными эмпирическими анализами и читателю не так трудно двигаться в процессе чтения от теории к примерам и от примеров к теоретическим интерпретациям. Автор этого текста уверен в высоком научном уровне монографии и в том, что ее новизна должна привлечь очень разных читателей из всех перечисленных выше возможных групп.

ЛИТЕРАТУРА

К. КРОО, А. ФАУСТОВ, С. САВИНКОВ, 2022: *Перевоплощения смысла в творчестве Достоевского: семиотические заметки*. Воронеж: Издательский дом ВГУ.

[K. KROÓ, A. FAUSTOV, S. SAVINKOV, 2022: *Metamorphoses of Sense in Dostoevsky's Works. Semiotic notes*. Voronež: Izdatelskij dom VGU.]

К. КРОО, 2018: From the formalist to the semiotic theory of literature. *Communications* 2, 103, 247–264.

Ю. М. ЛОТМАН, 2002/1992: Искусство на пересечении открытых и закрытых структур. *История и типология русской культуры*. СПб.: Искусство-СПБ. 174–188.

[J. M. LOTMAN, 2002/1992: Art at the intersection of open and closed structures. *History and typology of Russian culture*. SPb.: Iskusstvo SPB. 174–188.]

Б. ТОМАШЕВСКИЙ, 1928: *Писатель и книга. Очерки текстологии*. Ленинград: Прибой.

[B. TOMAŠEVSKIJ, 1928: *The writer and the book. Essays on textology*. Leningrad: Priboj.]

Peeter Torop,

*Tartuski uniwersitet
[Peeter Torop, Univerza v Tartuju]
peeter.torop@ut.ee*

NOVA KNJIGA PISATELJICE JANJE VIDMAR

Janja Vidmar, slovenska pisateljica, scenaristka in dramatičarka, je pri ljubljanski založbi UMco v Zbirki knjige o knjigah objavila svoje novo delo s pomenljivim naslovom *Velika pustolovščina* in podnaslovom *Razgibano življenje ustvarjanja zgodb* (2024). Avtorica je doslej napisala približno osemdeset literarnih del različnih zvrsti, veliko od njih je prevedenih v tuje

jezike. Janja Vidmar je prejemnica številnih domačih in mednarodnih nagrad in priznanj (1998, nagrada večernica za roman *Princeska z napako*; 1999, zlata medalja za roman *Princeska z napako* v italijanskem Trentu; 2000, drugo mesto v akciji Moja najljubša knjiga za roman *Debeluška*; 2006, nagrada desetnica za mladinski roman *ZOO*; 2003, zlata medalja za roman *Sence poletja* v italijanskem Trentu; 2007, Glazerjeva listina; 2008, nagrada večernica za roman *Pink*; 2013, nagrada desetnica za mladinski roman *Kebarie*, in več nominacij), zagotovo pa ena od najpomembnejših, najbolj plodovitih in tudi najboljših slovenskih pisateljic, in to tako med pisateljicami in pisatelji. Njene knjige se uvrščajo med najbolj brana besedila za mlade, v zadnjem času pa se je lotila tudi pisanja romanov za odrasle, zlasti potopisnih besedil, in tudi ta so naletela na velik odmev.

Knjigo *Velika pustolovščina* bi bilo mogoče imeti za literarni hibrid v dobrem pomenu besede. Avtorica jo je napisala v esejističnem slogu in bogatem besedišču, estetsko dognano in izpovedno prepričljivo. Pri tem so jo vodile osebne izkušnje, hkrati je tu in tam tudi nekoliko svetovalna ter ne skriva svoje pedagoške, slovenistične in tudi siceršnje izobrazbe in široke razgledanosti. Njene definicije so natančne, sklicuje se na pisce, ki so imeli kaj zanimivega povedati o kreativnem pisanju, literarnem ustvarjanju, branju in vsem tistem, kar se dogaja v ustvarjalnih ljudeh in odzivanju tistih, ki kljub tehnološkim novostim še vedno posegajo po tiskanih knjigah, li-stajo po njih, se dotikajo gladkih strani in občutijo njihov poseben vonj. Med

filozofi omeni Ludwiga Wittgensteina in njegovo trditev, da so meje jezika meje sveta, oživlja tudi spoznanja Jeana Jacquesa Rousseauja, Friedricha Nietzscheja in še nekaterih drugih.

Najbolj dragoceno v novi knjigi Janje Vidmar pa je to, da je odlična pisateljica in so nekateri deli napisani kot vznemirljiv in bralno izzivalen roman. Piše o svojem, ne posebno srečnem otroštvu, revščini, samoti in življenju v delavski družini ob očetu alkoholiku in mami, ki je prišla od drugod in so jo zato imeli za Ciganko. Čudovito opisuje svoj ustvarjalni nemir, ki se je v njej porodil že tedaj, ko je bila še deklica; besede so jo začarale in osvojile. Življenjske okoliščine so jo primorale, da se je kasneje za preživetje ukvarjala z vsem mogočim, od prodaje po domovih do zavarovalniškega posla in še marsičesa drugega, toda želja pa pisanju in strast, ki jo občuti pri tem, je nista nikoli zapustili. »Sem in tja sem dobesečno klecnila pod težo torb s čistili, plastično posodo, nogavicami in drugimi izdelki. Zaposlitev se mi je zdela nujna za moj obstoj. Ustvarjalnost sem doživljala kot pristočno dejavnost, od katere nikakor ni mogoče preživeti.« (str. 62) Tudi drugi ljudje so ji svetovali, naj se raje oprime resnega posla, ne pa pisanja, nečesa, kar v njihovih očeh ni bilo omembe vredno, toda moralo se je zgoditi prav tisto, kar je bilo tako močno v njej in kar jo je gnalo k ustvarjanju.

Poklicno pisateljjevanje, za katero se je čez čas odločila, je popolnoma spremenilo njeno življenje, prineslo pa ji je tudi veliko negotovosti. Primorana je bila uresničiti in izpolniti vse tisto, kar so od nje zahtevali založniki in uredniki, zraven pa še opravljati študijske

obveznosti in skrbeti za hčerkico. Tedaj sem mlado mamico kot nekoliko starejša mlada mamica imela priložnost spoznati, vendar samo na videz. Njena hčerkica in moj sinček, približno enako stara otroka, sta obiskovala isti otroški vrtec. Mlada pisateljica je nekega dne, polna energije in vznemirjena, poprosila vzgojiteljico, da se v urah, ki jih bo preživela v vrtcu, njena punčka ne bi umazala, zlasti ne belih hlačnih nogavic, saj morata odpotovati v Ljubljano. Predvidevam, da je v prestolnici tedaj imela literarni nastop; videti je bila zelo srečna. Vzgojiteljica je prošnjo sprejela z razumevanjem. V mariborskem Vrtcu Ivana Glinška so bile zelo dobre in prijazne vzgojiteljice.

Janja Vidmar se spominja, kako je ponujala svoje literarne izdelke, pisala vse mogoče, doživljala uredniške spodbude in pohvale, pa tudi zavrnitve. Slikovito je njeno opisovanje občutkov zadovoljstva ob literarnih uspehih, pretresljivo pa obnavljanje besed nekega starejšega pesnika, nadutega možakarja, ki je mladi umetnici hotel vzeti pogum in se je z žaljivimi besedami spravil nanjo, po vsej verjetnosti pa je ob njeni ustvarjalni moči sam začutil, da tone in da mu pojemajo moči. Že filozof Francis Bacon je pisal o zavisti, češ da ima človek ob spremljanju tujih korakov, ki se pomikajo naprej, sam občutek, da ostaja nekje zadaj.

Kmalu je začela doživljati uspehe. Za roman *Princeska z napako* (1998) je dobila večernico, literarno nagrado, ki jo podeljuje mariborski časnik *Večer*. Zdelo se ji je, da ji delo gre dobro od rok in da nekaj očitno počne prav, toda iznenada jo je doletel očitek, da je hiperproduktivna, še huje, skribomanična. Njeno ustvarjalno energijo

bi bilo treba občudovati in jo pohvaliti, ne pa izrekati tako zlobnih besed. V enem samem letu je objavila tudi po štiri knjige. Nekateri pisatelji se radi postavljajo, češ da so leta in leta pisali eno samo knjigo in nazadnje se jim je le posrečilo, da je ugledala luč sveta. Pisateljica piše z lahkoto, vendar vseeno priznava: »V resnici gre za disciplinirano, trdo, sistematično garanje, plačano po učinku in ne po vloženih urah.« (str. 65) In zakaj vztraja? Vztraja zato, ker je v njej božanska iskra, ujela se je v dramo lastnega ustvarjalnega procesa, življenjska izbira je zanjo prava, pisanje je njen način življenja. Besede v njeni glavi so osnovne graditeljice, s katerimi oblikuje zgodbe. Pisateljstvo je zanjo eden najlepših in najbolj vznemirljivih poklicev in ta poklic ji omogoča, da s poletom domišljije doživlja rojstvo vzporednih svetov ter se hkrati potaplja v neznano in skrivnosti.

Včasih pomisli, da je pisateljski poklic za ženske težji kot za moške, saj se morajo bolj dokazovati in dajati več od sebe. »Živimo v moški družbi, večina področij pozna dvojna merila.« (str. 69) Tudi pri poročanju v medijih in podeljevanju nagrad se tehničnica pogosto nagne v prid kolegom ustvarjalcem, pripomni.

Velika pustolovščina je knjiga o ustvarjalnem poletu, vztrajanju na začrtani poti in obvladovanju skrajnosti, v katerih se človek znajde na svoji poti. Avtorica na začetku pravi, da je knjiga nastala z željo, da kar se da iskreno in brez sprenevedanja spregovori o ustvarjalnem procesu, ki jo je zaznamoval in posvojil, pa tudi zaslužnil. Bralkam in bralcem skuša približati naravo, v kateri se ji porajajo najmočnejše ideje;

narava je pravzaprav njeno domovanje. Knjiga je namenjena tistim, ki so se že preizkusili v različnih oblikah ustvarjanja ali pa si tega vsaj želijo. »Bralce bi rada opozorila, da *Velika pustolovščina* ni vodnik ali priročnik o ustvarjalnih metodah in načinih dela, no, med drugim teče beseda tudi o tem, vendar predvsem kot pojasnilo, kaj vse potegne za sabo odločitev o drugačni poti, ki je daleč od cone udobja – pisateljstvu.« (str. 9–10) *Pustolovščina*, o kateri teče beseda, je zanjo resnično velika in razburljiva, taka, ki zahteva trdo in zagnano delo ali celo kanec nepremišljenosti.

Biti samostojna kulturna delavka, za kar se je avtorica odločila, nikakor ni lahko. Velikokrat je to boj za preživetje, kritje prispevkov in dajatev, podrejanje naročnikom in čakanje na honorar. Pisateljica priznava, da je vse to daleč od romantičnih predstav, ki jih nekateri ohranjajo o pisateljskem poklicu. Če bi tako ustvarjalna in uspešna pisateljica, kakršna je Janja Vidmar, živela kje v tujini, bi si lahko privoščila menedžerja in ji ne bi bilo treba prekinjati ustvarjalnega procesa z ubadanjem z različnimi neprijetnostmi, tveganji in samopašnostjo ljudi, s katerimi ima opravka.

Za boljše počutje, premagovanje bolezni in prizadevanje za zdravje se je pri devetintridesetih letih začela ukvarjati s premišljeno in načrtovano hojo, čez čas pa še s tekom. Hojo občuti kot čudovito simbiozo telesa in duha, meditacijo v posebnem pomenu besede, neprecenljivo zlasti v tišini in samoti, s tekom pa neprestano preizkuša svoje meje. Prehodila je romarske poti, tudi tristo kilometrov španskega Camina, in se osebnostno spremenila.

Koraki so jo osvobajali in jo povezovali z naravo. Veliko ji pomeni tudi glasba – prisluhne različnim zvrstem in občuti pomiritev. H kreativnemu čudežu pa jo premaknejo tudi bližnji ter prijateljice in prijatelji. »Napolnijo me s toplino in radostjo, spet se počutim ljubljena in v odnosu z drugimi se vsakič odzovem na najboljši možni način, takšen, kot ga pač zmorem v danem trenutku. Odnos z drugimi je zame temelj človečnosti.« (str. 90)

Piše o bralni vzgoji in pomenu branja. Branje je po njenem mnenju kompleksna sporazumevalna dejavnost in sijajna telovadba za duha; z njim ljudje dohitevajo svet. Literatura lahko služi kot komunikacijski kanal s svetom. Pisateljica prav dobro ve, kako bi moralo biti, stvarnost pa je pogosto čisto drugačna. Omeni, da je Slovenija po številu izdanih knjižnih naslovov na prebivalca v samem svetovnem vrhu, na vsakih štiristo Slovencev letno izide ena knjiga. »Če k temu prištejemo dejstvo, da približno dve petini Slovencev v letu dni ne prebere nobene knjige, se poraja vprašanje, komu so torej knjige namenjene. In vendar je tudi od njih odvisna naša prihodnost. Še več, v knjigah so shranjene naša preteklost, sedanjost in prihodnost.« (str. 45)

Janja Vidmar se je uveljavila tudi kot pisateljica za odrasle. Njeno sodelovanje z urednikom in založnikom Samom Rugljem in Renate Rugelj je pomenilo tehten dogovor ter natančno premišljen in spoštljiv delovni načrt za trilogijo *Koraki*. Renate in Samo Rugelj z uspešnim delovanjem založbe UMco in izdajanjem revije *Bukla* uresničujeta pomembno poslanstvo, za katero sta pred kratkim prejela nagrado za najboljša založnika. Podelilo jima

jo je Društvo slovenskih založnikov in s tem opozorilo na njuno izjemno delovanje na področju knjig in tiskanih medijev. V utemeljitvi so zapisali, da delo nagrajencev, zlasti brezplačna knjižna revija *Bukla* kot njun skupni projekt, ki neprekinjeno izhaja že od leta 2005, pomeni temeljno os pri pospeševanju bralne kulture v Sloveniji. »V dveh desetletjih sta Renate in Samo Rugelj s svojo strokovnostjo in predanostjo ustvarila neprecenljiv prostor za promocijo domačih in tujih književnih del, in to v času, ko se tržno založništvo pogosto spopada z izzivi preživetja.« (MMC RTV SLO, STA, 27. 9. 2024) V reviji *Bukla* so objavljene tehtne in poglobljene ocene knjižnih novosti, intervjuji, komentarji, daljši prispevki, številne informacije o knjigah in barvne fotografije.

Ko se je Janja Vidmar vrnila s pohodniške poti Camino Frances v Španiji, ji je Samo Rugelj omenil, da bi morala napisati leposlovni roman o prehojeni poti. S pisanjem te vrste tedaj še ni imela izkušenj in so jo zato prevevali pomisleki in dvomi, ali bi se ji kaj takega posrečilo. Pri snovanju potopisov je treba upoštevati tudi veliko dejstev in se seznaniti z zakonitostmi tega žanra. Prvi roman *Niti koraka več* (2021) je napisala v dobrem letu – iz nje je privrel, kot bi se usul plaz. Bralke in bralci so ga lepo sprejeli, še sama je prepričana, da sodi med njena najuspešnejša in najodmevnejša dela. Čez leto je nastal drugi del trilogije, roman z naslovom *V koraku z volkom* (2022), sčasoma še tretji, *Koraki dvojine* (2023).

Prav Samo Rugelj, tudi sam uspešen pisatelj, je Janjo Vidmar spodbudil k pisanju knjige *Velika pustolovščina*,

Razgibano življenje ustvarjanja zgodb. Pisateljica je najprej podvomila o tej nalogi in nekoliko oklevala, kaj kmalu pa se je dela lotila s posebno gorečnostjo in zagnanostjo, o katerih bi bilo mogoče reči, da sta tudi sicer njeni osebnostni lastnosti. Prikazala, razgrnila in razčlenila je nekaj, kar je izenačeno in poistoveteno z njo samo – pisateljevanjem v najširšem pomenu, in to različnih faz ustvarjalnega postopka, od začetnega vznemirjanja, navdiha, predanega pisanja, dopuščanja, da jo knjižni liki mahnejo po svoje, pa vse do sklepnega dejanja – objave knjige in nazadnje še tistega, kar se dogodi potem, kritike, refleksije in odzivanja bralk in bralcev.

Janja Vidmar dokazuje odličnost svojega dela, in to tako z objavljanjem velikega števila knjig, sprejemanjem bralnega občinstva kot tudi ovrednotenjem kritike. Njeno delo je suvereno in samobitno. Sama pravi, da obvlada obrtniški postopek, hkrati pa se ji porajajo nove in nove ideje. Odziva se na razklanost časa, opozarja na socialno šibkost in nepravilnost ter pri tem kaže občutljivost za prezrte in odrinjene mlade ljudi. Z vsem tem velja za angažirano pisateljico v najbolj žlahtnem pomenu besede; družbeno angažirana literatura po njenem mnenju presoja o razmerju moči v skupnosti.

Omeniti velja, da imamo v Sloveniji veliko dobrih in preudarnih urednic in urednikov, tako iz preteklega kot sedanjega časa, takih, ki spoštujejo ustvarjalno svobodo ter spodbujajo izvirnost in inovativnost. To so: Zvone Filipovič, Dušan Hedl, Marko Jesenšek, Franci Just, Miha Kovač, Štefan Krapše, Feri Lainšček, Marjan Pungartnik, Primož Repar in Vlasta Vičič. Z njimi imam

lepe osebne izkušnje, veliko pohvalnih besed pa je slišati tudi o Andreju Blatniku, dobitniku letošnje nagrade Nede Pagon, ki jo podeljujejo za najboljše slovenske knjižne urednike in urednice, Samu Ruglju, Jelki Ciglencečki, Alenki Veler, Gaji Kos in še nekaterih drugih, ki si prizadevajo, da bi bilo na slovenskem knjižnem tržišču čim več kakovostnih in bralno vznemirljivih knjig.

Janja Vidmar posebno pozornost nameni tudi mladinski književnosti in javnemu pogledu nanjo. Ko je leta 2007 prejela Glazerjevo listino, je pisatelj in dramatik Tone Partljič v predlogu zapisal, da so v mladinski književnosti, predvsem v literaturi za najstnike, nekatere teme še vedno tabu, in kdor podira tabuje, mora podreti tudi ovire; Janja Vidmar je imel za takšno ustvarjalko. Dragica Haramija, literarna zgodovinarica in izvedenka za mladinsko književnost, je v monografiji *Sedem pisav* (2009) omenila, da ima pisateljica precej občudovalcev, a tudi kar nekaj nasprotnikov. Nobena skrivnost ni, priznava Janja Vidmar, da so bila nekatera njena dela deležna javnega pogroma, zlasti romani *Princeska z napako*, *Debeluška* in *Elvis Škorc, genialni stor*. Nad peščico sočnih zamerljivk se je zgražal tisti del javnosti, »ki se zavzema za benigno, nezahtevno otroško in mladinsko literaturo. Takšno, ki ne problematizira družbenih anomalij.« (str. 54). Janja Vidmar domneva, da se po vsej verjetnosti vrača nekakšna cenzura. Prav dobro ve, kako so v besedilu, ki opazno vzgaja, vrednote mladim bralkam in bralcem vsiljene, medtem ko so jim v kakovostnih in celovitih ponujene kot možnost. Omeni, da knjige za mlade

bralke in bralce običajno niso deležne kdo ve kakšne pozornosti literarnokritične javnosti.

Prepričana je, da je v mladinski književnosti vse preveč poudarka na tematsko-vsebinski ravni s predvidljivo sporočilnostjo. Zgodi se celo to, da je v nekaterih delih jezik preveč zane-marjen, poenostavljen, nedomiseln in siromašen. Seveda premoremo sijajna otroška in mladinska književna dela, s katerimi se lahko kosamo v svetovnem merilu, in to s katero koli književnostjo. »Toda sem in tja naj bi po mnenju odraslih že preseganje enotematskega v posameznih delih menda mladega bralca odvrčalo od branja, kje je šele estetizacija branja.« (str. 122) Pisateljica meni, da mladi bralci in bralke lahko tudi jezikovno plat kekega dela doživijo ali začutijo kot presežek. Premišluje o tem, koliko se današnji mladostniki in mladostnice sploh še zmorejo poistovetiti s klasičnimi, pa tudi sodobnimi besedili. Novosti digitalnega obdobja so napravile svoje, toda Janja Vidmar ne verjame, da se bo uresničila črnogleda napoved o koncu knjige, saj so, kot pravi, knjige in njeni ustvarjalci videti kot pomniki brezčasa. Predlaga, da spopad med različnimi knjigami ni smiseln, temveč je vse skupaj treba čim bolj učinkovito obrniti v prid prednosti vseh treh medijev – tako tiskanih in zvočnih knjig kot tudi takih v elektronski obliki. Verjame, da je branje svojevrsten poskus osvoboditve in tudi beg iz resničnosti.

Na zadnji platnici knjige je navedeno, da je *Velika pustolovščina* navdihujoča, a realistična pripoved ene naših najbolj znanih knjižnih avtoric in pomeni nekaj izvirnega v slovenskem knjižnem prostoru. Novo delo

Janje Vidmar bo zagotovo pritegnilo pozornost bralk in bralcev različne starosti, takih, ki se odpravljajo na svojo lastno ustvarjalno pot, seveda pa tudi tistih, ki jih pisateljica s svojimi knjigami spodbuja k iskanju odgovorov na življenjska vprašanja, jih začara ter jim prinaša vznemirljivo svobodo in posebno lepoto.

Marija Švajncer,

marija.svajncer1@gmail.com

SIMPOZIJ OB 110. OBLETNICI ROJSTVA ANTONA VRATUŠE

Znanstveni simpozij *110. obletnica rojstva Antona Vratuše*, ki sta ga organizirala Slovenska akademija znanosti in umetnosti (I. razred za zgodovinske in družbene vede in II. razred za filološke in literarne vede) in Ustanovo dr. Šiftarjeva fundacija, se je odvijal od 19. do 20. februarja 2025 v Ljubljani (Dvorana Slovenske akademije znanosti in umetnosti – SAZU) in v Murski Soboti (Dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice – PiŠK).

Anton Vratuša, slovenski politik in diplomat, borec NOB, publicist, urednik, humanist, družboslovec, jezikoslovec, slavist in slovenist, literarni zgodovinar in kritik, prejemnik številnih državnih odlikovanj in priznanj, univerzitetni profesor in akademik se je rodil 21. februarja 1915 v vasi Dolnji Slaveči, umrl pa 30. julija 2017 v Ljubljani. V zgodnjih letih so ga zanimala splošna jezikoslovna vprašanja, kmalu pa se je osredinil na jezikovne razmere

v Prekmurju in Porabju. Kasneje se je ukvarjal predvsem z vprašanjem Slovencev v sosednjih državah; med letoma 1988 in 2002 je bil predsednik Odbora za proučevanje narodnih manjšin na SAZU.

Prvi dan so se v Dvorani SAZU zvrstili pomembni govorniki in predavatelji: simpozij je otvoril akademik prof. dr. Peter Štih, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, takoj za njim je imel govor Marjan Šiftar, predsednik Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija, prvi predsednik Republike Slovenije Milan Kučan ter nekdanji predsednik Danilo Türk. Marko Snoj (Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU) je v prispevku *O priimku Vratuša* govoril o izvoru našega panonskega priimka Vratuša: gre za tvorjenko iz nekega rojstnega imena in pripone *-uša*, tako kot imamo npr. iz krstnega imena Ivan priimek Ivanuša. Jože Pirjevec (Slovenska akademija znanosti in umetnosti) je obujal spomine na Vratušo v prispevku *Spomin na Vrana*. Boštjan Žekš (Slovenska akademija znanosti in umetnosti) je predstavil prispevek *Česa sem se naučil od Vratuše*, Zdravko Mlinar (Slovenska akademija znanosti in umetnosti) pa prispevek *Vratuševa vloga v mednarodnem družboslovnem raziskovanju*, v katerem je povedal, da je Vratuša deloval predvsem kot politik, vendar si je hkrati prizadeval tudi za napredovanje in odpiranje na področju družbenih znanosti, za Slovenijo pa je še posebej pomembno, da je dosegel ustanovitev in delovanje Mednarodnega centra, kar je spodbujalo povezovanje s svetom, predvsem z manj razvitimi državami.